

Izhaja

vsak četrtek (po potrebi tudi večkrat) z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankirajo in pošljajo uredništvu lista „Mir“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7. Osebni pogovor od 11. do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo. Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

Nefrankirani dopisi se ne sprejmejo.

MIR

Glasilno koroških Slovencev

Velja

za Jugoslavijo . . . K 10—
» ostalo inozemstvo » 15—
za celo leto.

Naročnina naj se plačuje vnaprej. Posamezna številka velja 20 h.

Za oglasila se plačuje po 10 h, med besedilom po 20 h za 1 cm² vsa kokrat; minimum 24 cm². — Za poslano se plačuje po 15 h, za parte, zahvale in izjave ter za oglase med besedilom po 20 h za 1 cm². — Za male oglase se plačuje po 4 h, debelo tiskano 6 h za besedo vsakokrat; minimum 40 h. Za izvestilo pri upravnistvu 40 h posebej. Vprašanjem je za odgovor priložiti znamko.

Denar naj se pošilja na naslov: Upravnistvo lista „Mir“ v Celovcu, Vetrinjsko obmestje št. 26. Poštnohраниčni račun št. 96.232.

Leto XXXVIII.

Celovec, 10. januarja 1919.

Št. 2

Preteklost in bodočnost.

Nemški koroški listi prinašajo brez razlike na mišljenje in stranke pozive in oklice, v katerih se deželani, naj so Nemci ali Slovenci, pozivljajo v obrambo koroške dežele. Zajedno so Nemci razposlali na razne urade in oblasti „nujno“ in „tajno“ okrožnico, da se morajo podvzeti takoj vsi koraki v nabiranje vojakov. S tem slepomišljenjem hočejo tudi zaslepljene Slovence pridobiti za to, da bi šli za nje v — ogenj. To je zvi-jača, to so limance, na katera naj bi naselili Slovenci in ljudje pristne slovenske krvi.

Koroški Slovenci ljubijo svojo deželo, krvaveli so za njo, ko so bili Nemci na Koroškem še redka, posamezna prikazen. Turške vojske n. pr. so ostale prav dobro v spominu koroškim Slovincem in se ohranile kot pripovedke v vezani in nevezani obliki med narodom. Branili so svojo deželo nadalje proti Lahom, proti Napoleonu v tujo korist in v svojo škodo. Kakšna je bila zahvala Nemcev proti našim prednikom? Komaj je bila odstranjena nevarnost za Nemce, kajti le ti so bili kot mogočnejši in strahovladarji ogroženi, dočim bi našli baš Slovenci pri vsaki drugi vladi več pravičnosti in čuvstva do enakopravnosti, porinili so nas zopet v stran, naše rodovitne doline pogoltnilo ali nameravalo je pogoltniti nemško, nikdar nasičeno žrelo, ostali smo tlačani kot prej ali še hujši.

Kakor rdeča nit zasleduje se v zgodovini Slovencev in zlasti koroških slovenskih trpinov-mučenikov nemško odurno nasilstvo kot zahvala za našo prelito kri, prelito le v njih hasek, v našo zgubo.

Osemdesetletni starček je pisalcu članka pravil, kako ga je učitelj zapiral in kako je moral nositi poleno na hrbtu le zategadelj, ker je, ne v šoli, temveč na poti v šolo ali domov, kot osem- do desetleten deček govoril slovensko.

Naši očetje so branili svojo domovino od leta 1848. do 1866. Kaj je bilo povračilo? Po tej dobi splošnega preobrata so prišli prosluli paragrafi temeljnega zakona, ki so se rabili le Nemcem v prid. Ni ena šola nam ni bila do-

voljena, ni eden slovenski uradnik ni smel svojega prepričanja in čuta javno pokazati. Navzlic paragrafom se je v šolah vsilila nemščina, v uradih so rabili nasproti Slovincem le psovke, ako niso znali nemško; na kolodvoru je hotela uradnica pustiti gospoda zapreti le vsled tega, ker se je drznil zahtevati vozni listek v slovensčini. V javno službo vstopiti se je malone vsakemu Slovincu preprečilo in ako je bil kdo sprejet milostnim potom, zasledovali so ga, metali polena pod noge, delati je moral kot živina, med tem so pa pripadniki „Herrenvolka“ lezli navzgor. Gorje mu, ki se je upal priznati značajnega Slovence, gonili in prestavljali so ga iz enega kraja v drugega, seveda le v nemške kraje, in ga skušali ubiti vsaj moralno. „Vindišarje“ so pripoznali le v slučaju, ako so prinesli z vso ponižnostjo davek v nemško uradujoči davčni urad in ako so hoteli Nemci z njimi napraviti kako kupčijo. Kako so postopali pri volitvah, s kakšnim pritiskom so zabranili vsako še tako majhno slovensko gibanje! In ljudje, ki so jedli naš kruh, ki so bili plačani z našim denarjem, ki so odjemali našincem mesta, državna in deželna, so nas vedno le sramotili, nas zasmehovali, nas preganjali in devali v nič. Taka je bila zahvala Nemcev proti nam pred vojsko desetletja in desetletja.

Potem je prišla vojska, katero so Nemci (izjava Bethmannova, pisanja vseh nemških listov) proklamirali za vojsko zgolj med Germani in Slovani, češ da se drugi narodi, Angleži, Francozi in drugi, le v toliko vojske udeležé, v kolikor so na Slovanskem denarno zainteresirani. In vendar so se naši fantje in možje borili zopet le za tujo korist in v svojo škodo in pogubo. Naši fantje in možje so se vojevali, bili ranjeni in pohabljeni, velik del je tudi mrtvih, in kako so plačevali Nemci? Doma so preganjali in zapirali brate, sestre, očete, matere tistih, ki so žrtvovali in tvegali za Nemce svoje življenje. In kakšen vzrok so imeli nemški krvoloki za taka preganjanja, zapiranja in obsojanja nedolžnih žrtev? Nikdar izustena beseda, ki jo je osebno sovražnik kot kriva priča mogoče potrdil, zado-

stovala je, da si bil obsojen na vislice, najmanj pa in to navadno le milostnim potom, na več let težke ječe. Slovenci smo bili do cela brez vsake pravice, brez vsakega varstva.

Prišlo je premirje — skovano zopet v največjo našo škodo. In glej! Nemci so naenkrat začutili v sebi dejstvo, da stanuje na Koroškem razven Nemcev še kdo drug. Sicer ne takoj, kajti prvotno so zahtevali in si prisvojivali celo Koroško sebi; čez malo dni so si napravili zase demarkacijsko črto (desni breg Drave), potem zopet so že prikimovali misli, da je velikovski okraj naš, in sedaj zopet: ne, cela Koroška mora biti in ostati skupaj, kakor da bi bila nerazdružljiva in od vekoveka enota. Seveda jim je ušlo iz spomina, da je pripadal pred nedavnim časom zgornji del Koroške h guberniji v Ljubljani, spodnji pa h guberniji v Gradcu. Sedaj nakrat oklic vsem Korošcem, Nemcem in Slovincem, v katerem se kličejo v zadnjem trenutku vsi v obrambo svoje dežele. Ali naj branijo Slovenci svojo zemljo proti svojemu bratu? Ali se naj zoperstavljamo tistemu, ki nas reši tisočletnega tlačanja, suženjstva, izkoriščanja in izmozganja? Ali se naj udamo slepo prejšnji žalostni usodi, če nam vzhaja jutranje solnce svobode in prostosti? Ali ne kaže zgodovina dokaj jasno, kam da so nas pritirali Nemci, kako da so nas vedno sovražili, vedno le izžemali in zlorabljali? Nemška in habsburška zahvala je znana ne le Slovincem, temveč tudi pravičnim Nemcem, znana je po širnem svetu. Doslej vedno zaničevano slovensko ljudstvo naj naenkrat prevzame nemško politiko? Sedaj se obljublja nebesa na zemlji, enakopravnost (torej zopet prejšnji § 19), veljavnost našega jezika pri oblastih in dr. In mi, ki nas zgodovina uči, naj še nasedemo?

Poglejmo si nekaj natančneje celo zahrbtnost in nakano. Kaj bi nas čakalo, ako bi prišli k nemški Avstriji? Slovenci bi kmalu utonili v nemškem morju v jezikovnem in gospodarskem oziru. V jezikovnem oziru, ker ne bi dobili nobenih šol, kakor doslej, ker ne bi imeli nobene zaslombe v nemški državi. Bili bi odtrgani od vseh drugih Slovanov, še nekaj doglednega časa

Podlistek.

Nova doba.

Staro leto 1918. se je umazano poslovilo od nas. Sneg in dež je padal, voda je stala do členkov po cestah in prehodih, tako, kakor bi nam še v slovo in v pozdrav hotelo reči: umazano, grdo, žalostno in krvavo leto 1918. se težko poslavlja od svojih človeških in nečloveških žrtev, ki jih je zahtevalo od izmozgane Evrope, od cellega sveta.

Pa hvala Bogu, leto 1918. je za nami in za nami je z njim vred tudi strašna morija, krvava vojska, ki je štiri leta in štiri mesece divjala po lepih, širnih evropskih poljanah. Pa še ni popolnoma končana ta krvava žaloigra! Niso se še zbrali evangelisti — nositelji in glasitelji svetovnega miru, in še ni odločena človeška usoda za več časa, za novo dobo, ki bo nedvomno nastopila po tej strašni, hudi borbi, borbi za svobodo zatirancev. Novi čas, nova doba prihaja z novim letom v našo deželo, doba ljudskih pravic, doba prostosti narodov, doba nove zgodovine koroških Slovencev.

Slekli smo s starim letom tudi starega človeka, — postrgali smo stari kvas, ki je bil škodljiv nam in našemu razvoju. Tudi koroški Slovenci bomo živeli z novim letom novo življenje v novi dobi narodov. Če tudi še naši nemški sosede trapijo same sebe in se tolažijo s svojo staro, pretkano, lisičjo, hinavsko politiko, jim lahko mirno rečemo — in to si zapomnite, ko-

roški Slovenci —: Vsa nemška lisičja pretkanost, vsa neodkritosrčnost, vse nemško — le na videz — prijateljsko prilizovanje, vsi napori, trudi in boji, vse njihovo nasilje, vse skupaj ne boje pomagalo in ne bo rešilo nemškega čolniča, ki se že potaplja. Da, potaplja se ladjska nemških knezov, grofov in baronov ter najnovejših nemških demokratov. Vsi napori znanih Vsenemcev Lemežev, Šumijev, Pavličev, Angererjev in Lacknerjev ter drugih pomagačev in priganjačev ne bodo rešili koroškega nemštva pogina in potopa. Zaganjajo se z zadnjimi silami in z obupnimi napadi v novo ladjo, v jugoslovansko brodovje, a so prešibki. Brodovje naše, brodovje jugoslovansko, hrastov brod, jih bo enkrat za vselej pokopalo. Zakaj? Odgovarjajo nam Nemci sami, odgovarja nam staro leto 1918. Kaj nam govori staro, nemško leto 1918? Bilo sem mogočno, premagalo sem dozdevno skoro vso Evropo, pred mano so ležali na tleh razbiti stari prestoli ruskih, belgijskih, srbskih, romunskih vladarjev. Vsa Evropa je ležala pred mano, pred nemškim strahom v prahu in si z bojaznijo zakrivala obraz pred nemško furijo, pred nemško strahovlado, pred nemškimi pikelhavbami, pred nemškimi generali, pred nemško železno pestjo. Evropa je zakrivala obraz, toda nikdar ni obupala. Bilo sem sicer grozno, a bilo sem zgrajeno na temelju krivičnosti, nemške nenasitnosti, nemške požrešnosti, nemške krutosti in krvoločnosti, bilo sem zidano na temelju bodočega nemškega nadvladja in nemškega nazora. Tako se je izrazil nemški vse-mogočni vladar sam, ko je stal na vrhuncu svoje velegermanske moči. „Nemški svetovni nazor mora

zmagati“ je bil odmev njegovih zmag in slavospevov sebi in svojim generalom in svojim podrepnikom na ljubo.

Toda bivši nemški cesar in njegovi zidarji, pomočniki in učenci, kakor Stürgkh, Berchtold, Tizza, Bethmann-Holweg in drugi večji in manjši delavci, ki so nosili omet za novo stavbo, ki naj bi se raztezala od Berolina tja do Bagdada, od Balta pa do Trsta, od Sibirijske do Londona, in če mogoče še čez — vsi ti zidarji velenemške imperijalistične stavbe so na eno pozabili: zidati svojo nemško valhalo (valhala so nemška poganska nebesa na onem svetu) na temelju pravičnosti. Zidali so svoja nemška pozemeljska nebesa na temelju krivice, laži, na temelju zatiranja in krutega preganjanja, zidali so na pesek, katerega je voda takoj odnesla, ko je ljudstvo samo vzelo vajeti v roke.

Začel se je majati najprvo v temeljih že meseca julija državni zbor, stavba, ki jo je velegerman Bismarck sam sezidal, avstrijska ljudska zbornica je odrekla, je morala odreči, ker je bila pretežna večina nenemcev vendar prišla k pameti. Cesarjem je zmanjkalo tal pod nogami, navidezno so hoteli dati narodom mir in pravico, a nad njihovimi glavami je bila že zapisana usodna beseda: Prepozno!

Nova doba, novi čas, čas ljudskih, narodnih vlad je nastopil svojo pravično pot, pot demokracije. Zrušili so se stari prestoli, o katerih se je že skoro mislilo, da so za večno ustanovljeni, kar čez noč. Zakaj je razpadla Avstrija in Ogrska, zakaj se je razsula vse-mogočna Prusija-Nemčija in njene sestrice, ki jih je kar mrgolelo?

bi vegetirali kakor odlomljena veja, potem pa izginiti iz zemskega površja kakor Indijanci, o katerih sploh in o posameznih plemenih posebej se sedaj že govori le v — zgodovini.

In v gospodarstvenem pomenu? Toliko je pač vsakomur znano, da so Nemci in Mažari pobiti in premagani, da bodo obremenjeni z velikanskimi svotami, katere bodo plačevali ne le sedanji rod, ampak tudi otroci in otroci otroci. Božja šiba, katero so prej s svojo krutostjo vedno izzivali, jih konečno vendar zadene. Pomislimo, kakšno odškodnino da bodo morali plačati! Seveda ne bo to na enkrat mogoče, razdelilo se bo na deset- in desetletja. Sedaj se že računa svota 470 milijard frankov, to je po sedanjem kursu okroglo 1000 milijard mark ali 1800 milijard kron in je ta škoda po večini že dognana.

Vendar še ni ta svota še popolna. Plačevali bodo nadalje vojna posojila, kajti češkoslovaška in jugoslovanska država ne prevzmeta vojnih dolgov, ki jih nista nikdar povzročili in nikdar odobrili. Prevzelo se bo iz cele svote največ to, kar je sedaj še v prvi ali drugi državi, toda tudi to z največjo previdnostjo, da ne bodo zlasti nedolžni otroci trpeli za krivico prejšnjih nemških in po nemškem načelu in ukazu delujočih uradnikov (to je takozvani pupilarni denar).

Računajmo vsega skupaj, kar nemško Avstrijo zadene, le 25—30 milijard, h kateri svoti še pridejo prejšnji avstrijski dolgov, ki se bodo razdelili na vse nastale nove države bivše Avstrije, bo svota, ki zadene posameznika v nemški Avstriji, presegala vse do sedaj v najbolj zadolženih državah znane meje. Tudi uradništvo bo zahtevalo veliko denarja. Avstrija je bila znana kot država, ki ima največ javnih nastavljenecv (na vsakega desetega prebivalca je prišel en javni nastavljenec) in izmed teh je bilo 62 odstotkov nemškega in nemško mislečega uradništva, katere bo morala nemška Avstrija preskrbeti, ker jih druge države kot nemške pripadnike ne morejo sprejeti. Dočim je že prej med vojsko skupna Avstrija vzdihovala in stokala pod težkim davčnim jarmom in navijala neznosne davke leto za letom, bo denarno stanje nemške Avstrije docela obupno. Že sedaj se opaža nastajajoča kriza, ki bo zavladala po nemškem delu Avstrije in po Nemčiji in delajo že sedaj vse druge države z vso silo na to, da ne posežejo valovi čez mejo.

Kakšno bilanco si bodo napravili Nemci? Glede dohodkov jim ne preostaja druga, kakor da povišajo davke za najmanj 5000 % samo za obrestovanje dolgov in plačevanje uradnikov, ostanejo pa potem še nepokriti izdatki za vse drugo, kar potrebuje država. Ako se bodo smeli, kar bodo določile druge velesile, priklopiti k Nemčiji, so še na slabšem. Kaj je z uvozom in izvozom? Nemška Avstrija je primorana uvažati pred vsem meso in mast, moko, krompir, sladkor, kuretino, hmelj, ječmen, vino, sadje, surovine za industrijo in razne industrijske pridelke. Izvažali so nemški deli Avstrije plemensko živino, sol, les in lesne pridelke in napol ali docela izdelane industrijske pridelke, kakor železnino.

Nemčija, Avstrija in Ogrska so bile sezidane na krivičnem in zato peščenem temelju, na volji in samovolji nekaterih mogotcev in samopašnikov, še manj pa razen za eden (nemški) narod za druge narode, ki so na svoji lastni zemlji, v svoji lastni hiši bili sužnji nemških, oziroma mažarskih mogotcev. Na zunaj je bilo v teh državah vse lepo, vzorno, v redu; na znotraj pa je bilo vse strohnelo in gnilo kot v kakšni mrtvašnici, kjer ne morejo sproti pokopavati mrličev. Kaj so delali Prusi-Nemci s Poljaki na Pruskem-Poljskem? Poljsko zemljo so s silo in na državne stroške razlaševali in siloma naseljevali, kolonizirali. Sovražni nemški vladni zistem proti Slovincem je znan po celem svetu. Pruska in Avstrija sta bila dva prava turška vilajeta v Evropi, krivičnejša od turških vilajetov, vladala je v obeh le krivica, premoč in meč, pravica pa je imela zavezane oči. Drugi podjarmljeni narodi so morali, dasi s škripajočimi zobmi, molčati in čakati na odrešenika mirno in tiho in to so Nemci proglasili za dobre mednarodne odnose in dober mednarodni sporazum.

Habsburžani in Hohenzollernci in tako tudi vsi Nemci so prespali dvoje: francosko (1789) in avstrijsko (1848) revolucijo in rusko prekucijo (1917). Nova doba, novi čas jih je prehitel, jih je preživel. Padle so cesarske krone raz nemških kronanih glav po ljudski in božji volji. Zrušila se je ustava in uprava, zastarela in okostenela, vojaška žolnierska organizacija (uredba), o kateri smo mislili, da je in bode večna, je čez noč propadla in se povrnila nazaj, kamor spada, k ljudstvu, k narodom v naročje.

Zakaj je vse to, kar se je zdelo častljivo v svojem obstoju, uničil orkan, ki je prihrumel iz neznanih tajnin in razdejal čez noč vse to?

Plemenska živina prva leta sedaj ne pride v poštev, ostaja le sol in les ter lesni pridelki, kajti za industrijo jim za sedaj primanjkuje surovin, izdelanih pridelkov pa nimajo, ker je bila vsa industrija zaposlena le za vojne namene. In predno se bode nemškoavstrijska industrija zopet povrnila v svoj prejšnji tok, teklo bode dokaj vode iz nemških gor. Upoštevati pa se mora, da ji vsled ogromnih davkov ne bo mogoče konkurirati z inozemsko industrijo brez ozira tudi na to, da bo vsaka država kupovala v prvi vrsti le pri svojih prijateljskih državah. Nastalo bo toraj tudi v tej smeri strašanska kriza.

Čim več ljudi, tako računajo Nemci, na tem več ram se obremenijo dolgovi in to je eden izmed najglavnejših razlogov, zakaj da hočejo siloma pridobiti za se vsaj koroške Slovence, katerim bi potem, odrezanim od Jugoslovanov in podanim nemilosti, naprtili največje breme brez ozira na to, da bi jih takoj odtujili svojemu rodu. Toda motijo se, kakor so se varali od začetka do konca vojske, spametovali se ne bodo prej, predno se jim bode povedala rzsodba mirovnega kongresa, predno ne bodo morali plačevati svojih dolgov.

V čem pa, ali bolje rečeno, s čim se bode moralo plačevati? Mednarodna trgovina, mednarodna plačila ne obstojajo v papirnatem denarju kakor sedaj tuzemska, temveč le v blagu ali v zlatu. Niti prvega niti drugega ni sedaj v zadostnem številu in bodo ti dolgov se torej plačevali deset- in desetletja, to se pravi: Nemčija in nemška Avstrija bodo morali leto na leto napenjati vse svoje moči v korist zmagovalcev in bodo odvisni v finančnem in gospodarstvenem oziru popolnoma od inozemstva. Staro pravo: Vae victis! (Gorje premagancem!)

Od Adrije do Ponta.

Čeh dr. Bedřich K. priobčuje za Božič 1918 članek, v katerem izvaja:

Do najmanjše žilice okužen avstro-ogrski režim je propadel. Na ozemlju bivše avstro-ogrške monarhije dozorevajo svobodomočne in mladeniško silne narodne države kvišku k svojemu dovršenemu razvoju. Od dne do dne utemeljuje se češkoslovaška republika v vzorno socialno državo. Duh demokratskega bratstva in človeške civilizacije s sijajnim načelom: Svoboda, enakost, pravičnost vsakomur, v vsakem oziru prinaša naši državi vedno nove toke krepcalnih moči. Z južnovzhodne Evrope podajajo nam naši bratje, Jugoslovani, roke v zavezo, ki so imeli od početka svojega narodnega boja za svobodo ista stremljenja kaker mi.

Kar smo si želeli stoletja, dolgo časa tajno v negasljivem hrepenenju, skrito pod trinoško inkvizicijo, postalo je resnica. Ponosno vihra bodoči prapor od Šumave do Karpatov, od Labe do Donave.

Kakor nam, so se tudi našim bratom uresničile najlepše sanje: vsi Jugoslovani so združeni

Zato, ker je bila to zahteva nove dobe, novega časa. Zgodovina človeštva gre svojo pot in če se človeštvo ali predstavniki človeštva (mogotci) upirajo s silo naravnemu razvoju zgodovine in nasprotujejo, tedaj poseže preteklost, sedanost in bodočnost sama, to je zgodovina, vmes po svojem skrajnem sredstvu, po ljudski volji, po božji volji, ter pomeđe brez sledu s takimi zavirači in škodljivci človeštva. In kdor se vedoma zoperstavlja in ustavlja novi dobi, novim časom, novim mislim, novim zahtevam in potrebam, mora se upogniti zgodovini, sicer ga odnese čez noč vihar zgodovine.

Tudi koroški Nemci, zlasti pa koroški renegati-nemčurji se hočejo ustavljati novi dobi, ker imajo preveč obteženo vest s krivicami in grehi, ki so jih kopicili zadnje stoletje na svoje sodeželane Slovence; bojijo se za svojo nemško ladjico in krčevito se oprijemljejo rešilnega čolnika, rešilne bilke, tudi nemški cesar sam se je hotel rešiti s svojim prestolom, pa ni šlo. Nova doba — naša doba, jugoslovanska ali bolje rečeno: slovanska doba je prišla v zgodovini na površje! Zato bratje, ne bojte se! Po koncu glave, ponosni bodite, pogum in samozavest zasadite v svoja srca, kajti pravica je in bo vedno zmogala v — novi dobi! Za koroške Slovence se odpre z novim letom nov list slovenske koroške zgodovine: Doba pravične vlade na kmetskem prestolu na Gosposvetskem polju.

Hudi so časi, trpljenje skoro neiznosno, preganjanje mučeniško, toda vedite, da se bliža rešitve dan in da ste zlasti koroški Slovenci seme izkrvavelega naroda, ki je vreden zlate svobode, samostojnosti in nove, lepše, častnejše zgodovine v novi dobi pod novimi demokratičnimi vladarji!

R.

pod enim žezlom v impozantno državo 16 milijonov prebivalcev. Nemško-mažarska silna trdnjava kadi se v razvalinah in v nevkrotljivem, naravnosilnem svobodnem stremljenju povzdigajo do sedaj podjarmljeni narodi svojo glavo proti solncu novega, premlajenega življenja.

Že enkrat je cvetela Jugoslovanom za kratek čas ista sreča.

Ko je Napoleon sijajno premagal tri zavezniške cesarje, ustvaril je iz Koroške, Kranjske, Goriške, Istre in enega dela Hrvaške in Dalmacije ilirske province. Tako je zopet združila ponosna Francija že dolgo ločene dele enega debela in napravila vrhutega iz tlačnega sužnja prostega kmeta s tem, da je odstranila cerkveno desetino in tlako. V liceju v Ljubljani in v Gorici so se nastavile slovenske učne moči, na mestnem odru ljubljanskem uprizorili so slovenski diletantje z navdušenim ploskanjem slovenske igre; prvokrat so izšli slovenski in hrvaški časopisi. Po bitkah pri Lipsiji in Waterlooju napravilo je Metterniško policijsko gospodarstvo tej mladi državi konec.

Kako dolgo smo vzdihovali po bitki na Beli gori pod nemškim jarmom! Jugoslovani niso trpeli le pod hlapčevstvom pohlepnih Nemcev, zverinskih Mažarov in vsaki prosveti pogubnih Turkov in lakomnih Italijanov, bili so takorekoč sredi v čarovniškem kotlju, v katerem so mešali pazniki takozvane zjednačbe. Različnost vere in pisave uporabili so vsikdar kot tantalske limance in radi te različnosti morili so naščuvani bratje brate, katerih jezik je bistveno eden in isti. Zavrtno je iznašla dunajska in budimpeška politika razna provincijska imena za eden in isti narod kakor Slovenci, Hrvati, Srbi, Slavonci, Dalmatinci, Istrci, konečno še Bosanci in Hercegovci, da bi na ta način iztrebila čuvstvo narodnega edinstva, da bi tako razcepila edinstveni narod in onemogočila novo spojenje Jugoslovanov.

Od leta 1876. je navidezno ločilo brezdno Jugoslovane, ko se je nagnil vzhodni del in se upiral na Rusijo, dočim je bil zapadni del proklamiran pod vpliv avstroogrski. In kdor je videl, kako so se Srbi in Bolgari, bratje, med sabo klali l. 1885. vsled nepoklicanih protektorjev, da, kako nesrečno klanje je bilo še 1913, kdor je videl vedno strastne medsebojne prepire med Srbi in Hrvati, smatral je še pred kratkim časom vsakogar za umobolnega, ki je prepričano verjel na končno spojitev Jugoslovanov od Soče do Vardarja.

Navidezno nemogoče omogočila je večna Pravičnost. Že v 19. stoletju delovali so dobri sinovi matere Slavije z vsem srcem na to. Kollarjevo „panslovansko“ delovanje je še preveč romantično-megleno, vendar se mu ne odreka za sluga, da je vstnel zopet tlečo idejo. Mnogo več so učinkovala prizadevanja plemenitega Gaja, katerega je prignalo čuvstvo krvnega sorodstva in usodne enakosti s sosedi od hrvaške posebnosti na skupno ilirsko misel. Istotako je neumorno deloval Stanko Vraz. V slovitom oklicu primerjal je Ilirijo, trikot med Beljakom, Skadrom in Varno, z liro v rokah devotke Evrope in opominjal, da naj se uglašé neuglašene, disharmonične strune, to je Koroška, Gorica, Dubrovnik, Bosna, Črna gora, Hercegovina, Srbija, Bulgarija in južni del Ogrske v močno harmonijo. Najvažnejšim predpogojem tega ideala smatral je skupnost jugoslovanskega književnega (pismenega) jezika. K tem prvoboriteljem za jugoslovansko vstajenje pridružil se je še Srb Vuk Štefanović Karadžić, ki je prenesel pastirske pesmi iz balkanskih gorá daleč čez domovinsko mejo, kjer so jih primerjali s spevi starega Homerja.

Nadalje našteva grofa Draškoviča, pesnika Petra Preradoviča in biskupa Strossmayerja, največjega kulturnega probuditelja ne le Hrvatov, temveč Jugoslovanov sploh, in neumorno navdušeno delovanje Omladine, katere smoter je bil spojenje vseh Srbov in potem vseh Jugoslovanov. In sanje vseh teh so se uresničile nepričakovano lepo. Prvi korak k temu je bila srbsko-hrvatska koalicija po zimi 1905 v zagrebškem saboru. Od l. 1906. priobčevala je Slovenska Matica tudi dela, pisana v srbohrvaškem, in Hrvatska Matica knjige, pisane v slovenskem jeziku. V hrvaški prestolici izhajal je politični list z načrtanim imenom: „Glas Slovenaca, Hrvata in Srba“. In dočim je še l. 1907. jugoslovanski klub v dunajskem parlamentu zahteval združenje vseh avstroogrskih dežel, kjer prebivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, v eno skupno, neodvisno, vsakega posredovanja tujih narodov prsto državo na demokratiški podlagi pod habsburškim žezlom, izdelal je v juliju istega leta „veleizdajski“ vodja Jugoslovanov Trumbić roko v roki z ženijalnim Pašićem na na Krfu pogodbo v svrhu združitve Srbije, Črne gore, Bosne, Hercegovine, Hrvaške, Dalmacije in slovenskih ozemelj Avstrije v eno jugoslovansko kraljestvo pod Karadžorževići.

Vstala je država silnega cara Dušana, ki je zapovedoval tudi Macedoniji, Albaniji, Tesaliji, Epiru in Bolgarski. Pristrčen „Živio“ ti, vele-slavna Velika Srbija! Bratski pozdrav pošiljamo bratom in se trdno nadajamo, da nas bo vezala odslej nepretrgljiva spona. Jugoslavija nam bo varovala prosto pot do morja. Živijo!

Naš spor z Italijo.

Profesor Parenta je imel pred kratkim v Metropolitano v Zagrebu predavanje o našem sporu radi krajev na vzhodni obali Adrije. Predavatelj je med drugim izvajal:

Ko bi Italija imela v svojih rokah Valono, ključ Adrije, pa Šibenik, Pulj in Trst s celim istrskim Primorjem in dalmatinskimi otoki, ne bi se jej trebalo bati, da bi jo mogel sovražnik napasti z vzhodne strani. Kar se pa tiče kolonijalnih posesti, ki po svoji velikosti in dohodkih znatno zaostajajo za angleškimi in francoskimi kolonijami, bo Italija radi svojih težkih kolonijalnih in gospodarskih prilik ter radi močne potrebe kolonizacije svojih izseljencev morala gledati, da razširi svojo kolonialno posest. Ker se pa kolonialni interesi križajo z onimi Anglije in Francije na vzhodu, gospodstvo Italije na Jadranu ne služi za obrano proti Jugoslaviji, ampak kot obrana proti neki ekspanzivni velesili. Uvažujoč vse to, izjavljamo pred celim svetom, da nikakor ne moremo pustiti Gorice, Trsta, Istre in Dalmacije, ker v teh krajih živi kri naše krvi, ker so ti kraji zibelka naše kulture in zibelka naših kraljev. Brez teh krajev je Jugoslavija obsojena na ekonomsko in politično robstvo. Jugoslavija bi postala druga Abesinija. Med tem pa stoji stvar tako, da so zgodovinski in etniški razlogi za nas, v našo korist. To vprašanje bo imela rešiti za nas mednarodna konferenca na podlagi plebiscita. Zahtevamo popolnoma vresničenje velikega demokratskega načela o samoodločbi narodov, o enaki svobodi in državni samostalnosti malih, kakor velikih narodov. Narodne težnje morajo slaviti konečno svojo zmago, ker so došle do vrhunca svojega razvoja.

Očividno je, da so vsi razlogi in simpatije celega sveta ter notranje in zunanje politične razmere med Italijo in Jugoslavijo na naši strani. Italiji v prilog je edino le londonski dogovor, ki ga sedaj vlačijo na dan, ker še ni formalno razrušen. Angleška in Francoska, ki sta ga podpisali, se mu ne moreta naenkrat odpovedati. Angleški in francoski narod držita svojo besedo, ne smatrata pogodbe za krpo papirja, pa zato čakajo, da se mu Italija odpove. Za to je več načinov. Amerika pogodbe ni podpisala, pa bo zato znala, da pove v tem oziru svoje. Da pride do revizije londonske pogodbe, treba napraviti obračun dela, da se vidi, če so vsi zavezniki storili svojo dolžnost. Italija ni storila onega, kar bi bila morala storiti, ker so jo morali reševati zavezniki. Obračun mora torej dovesti do revizije londonskega dogovora, a revizija mora izpasti v našo korist. Dočim vidimo, da Italija z ene strani ni storila onega, kar bi morala storiti, je Srbija storila več, nego se je od nje zahtevalo. To pove jasno brez-žična brzojavka cesarja Viljema caru Ferdinandu: „Čudno, 60.000 Srbov je odločilo to vojno. Sramota!“ Med tem pa smo mi delali v notranjosti monarhije. S svojim delom smo skrajšali vojno za deset mesecev. Naša dolžnost je, da storimo vse, kar se od nas zahteva. Zato pa je potrebna tudi vojna organizacija. „Ako hočeš prepričati vojno, pripravljaj se za vojno.“ Italija se boji vojne z nami, ker zna, da bi s tem došlo pri njej do socialnega razsula. Niti ene vasi, niti enega svojega otoka ne prepustimo, vse hočemo, kar pripada Jugoslaviji — tako se glasi poročilo iz Belgrada.

Politični pregled.

Srbska narodna skupščina.

Belgrad, 28. dec. Danes ob polenajstih se je otvorila seja srbske narodne skupščine. Predsedoval je podpredsednik Ljuba Jovanović. Od ministrov so bili navzoči: Protić, Ninčić, Pribičević, Vulović, Ribarac, Davidović, Miloje Jovanović in Trifković. Skupščini je bilo predloženo več peticij, predlog o vojnih kreditih in več interpelacij. Sestavil se je dnevni red za bodočo sejo, ki obsega: 1. Poročilo vlade o ujedinjenju SHS v skupno državo; 2. predlog o vojnih kreditih.

Niti pedi slovenske zemlje.

Iz Belgrada javljajo dne 27. dec.: Prestolonaslednik, regent Aleksander je sprejel odposlanstvo tržaških Slovencev, katerim je izjavil: „Slovenija ne izgubi niti pedi svoje zemlje!“

Kako mislijo italijanski vojaki o vojni z Jugoslavijo.

Vsi naši ljudje, ki prihajajo iz zasedenega ozamlja, pripovedujejo, da izjavljajo italijanski vojaki, da se v slučaju vojne z Jugoslavijo ne bodo več bojevali, ampak bodo pometali kar puške v stran. Tako je razpoloženje v italijanski armadi, pa se potem tako širokoustijo. Saj jih poznamo te junake!

Volitve na Angleškem. — Zmaga dosedanje vlade.

London, 28. dec. Ob štirih popoldne je bilo stanje volitvenih izidov tako-le: koalicija (unionisti) 290, liberalci 100, delavci 6. Nasprotniki koalicije: pristaši Asquithovi 22, neodvisni unionisti 29, drugi 4, delavska stranka 52, nacionalisti 4, sinnfeiner 34. Kakor vse kaže, bo koalicija sijajno zmagala. Vsi ministri so zopet izvoljeni.

Mirovni kongres.

Iz Pariza se poroča: Število vseh poslancev, ki se bodo udeležili mirovne konference, še ni določeno. Verjetno pa je, da bode zastopalo Francijo, Združene države, Anglijo, Italijo in Japonko po 5, Belgijo in Srbijo po 3, Grško in Portugalsko po 2 poslance. Mirovne konference se bodo udeležili pa tudi zastopniki narodov, ki so se ločili od osrednjih velesil, namreč zastopniki Čehoslovakov, Jugoslovancev, Poljakov in Romuncev. Glede Rusije nastane, ker antanta ne pripozna boljševiške vlade, vprašanje, kdo da bi jo veljavno zastopal, ali ruske osebnosti, ali mednarodna komisija; v vsakem slučaju pa bi imeli zastopniki le posvetovalno pravico. Francijo bodo zastopali Clemenceau, Pichon, Klotz, Bourgeois in Tardieu. Najbrž se bode h konferenci pritegnilo tudi Focha kot vrhovnega generala in Womisa kot vrhovnega admirala. Neutrálne države se bodo pozvale, da izjavijo pred zastopniki svoja mnenja glede vprašanj, ki zadenejo njihove interese. Sklepalo se bode enoglasno in ne po večini glasov. Nato se bode pozvalo Nemčijo in njene zaveznike, da sprejmejo pogoje. Posvetovanja o premirovni pogodbi se začnejo koncem tega tedna. Ko bode predmirovna pogodba že podpisana, pričnejo se še le pogajanja za končni mir. Predmirovna pogodba bo mogoče sklenjena tekom šestih tednov.

Iz Jugoslavije.

Nemška rovarjenja proti Jugoslaviji. — Odločen nastop generala Majstra.

Maribor, 31. decembra (Lj. k. u.) General Majster, poveljnik jugoslovanskih čet za Spodnje Štajersko, je izdal na nemško prebivalstvo v Mariboru razglas, po katerem mora radi anonimnih pisem, ki vsebujejo grožnje proti njemu in drugim jugoslovanskim voditeljem, in radi hujskajočih govoričenj na cestah, na železnici, v družtvih itd. odrediti to-le: Določil sem 21 uglednih mariborskih meščanov, da jamčijo solidarno s svojim življenjem, da se ne udeležijo te pretnje bodisi proti meni, bodisi proti neki drugi jugoslovanski osebi. Prav tako jamčijo ti talci z življenjem radi vsakega nasilstva proti oblastvom SHS ali sploh radi kršitve javnega miru in reda. Svarim torej vse prebivalstvo glede nepremišljenega dejanja, zakaj usoda talcev je v njih rokah. To bodi na znanje vsem. Maribor, 31. decembra 1918. General Majster. Po trije talci morajo biti internirani v domobranski vojašnici. Prvi so bili danes internirani odvetnik dr. Mravlag, tovarnar z usnjem Herman Berg in veletrgovec Kokoschinegg. Med 21 talci je tudi štajerski deželni poslanec Wastian.

Aretacije v Mariboru.

Maribor, 31. decembra. (Lj. k. u.) Jugoslovanska državna policija je včeraj aretirala ljudskošolskega ravnatelja Alojzija Sedlatschka in ga odvedla na okrožno sodišče. Govori se, da so ga aretirali radi tega, ker je grajal aretacije evangel. duhovnika dr. Ludovika Mahnerta.

Na Silvestrovo so Nemci pripravljali nemire.

Maribor, 1. prosinca. (Izv. por.) Zadnje dni je mesto mrgolelo tujih, temnih elementov, zlasti nemških oficirjev in vojakov. Vse Silvestrovo ni bilo miru, po ulicah so se podili kričarji, dasi je bilo strogo odrejeno, da morajo biti gostilne že ob devetih zvečer zaprte. Domnevajo, da imajo nemški hujskači privatne sestanke, kjer se dogovarjajo o skupnem nastopu proti Jugoslovonom. — Jugoslovansko vojaštvo je ostalo v strogi službi vso noč doma in tako se izzivačem ni posrečilo, izzvati nemirov in spopadov.

Tudi okrog Špilja se pojavlja sumljivo gibanje nasprotnih čet, ki posku-

šajo, od svojih koroških sosedov navdušeni, istotako napasti naše slovenske kraje.

Razpust občinskega sveta v Mariboru.

Maribor, 2. prosinca. (Lj. k. u.) General Majster je razpustil mariborsko občinsko upravo. Njeno vodstvo je kot komisar Narodne vlade SHS prevzel dr. Pfeifer. V mestu se je pojavilo živahno gibanje.

Jugoslovanska posadka v Grabštanju.

Maribor, 1. prosinca. Poročajo, da je jugoslovanska posadka, ki so jo nemške tolpe vjele v Grabštanju, zopet prosta in se vrne nazaj na svoje prejšnje mesto. Iz Celovca so slovenske vojske odvedli pod močno eskorto na Dunaj, od tam v Budimpešto, kjer so nemško eskorto zaprli, oropali, ujetnike pa izpustili.

Nemški Korošci sedaj že res sami ne vedo, kaj hočejo.

V zadnjih dneh se pošiljajo na posameznike in razna društva okrožnice, v kateri se pozivlja ljudstvo, da naj se Koroška proklamira za samostojno republiko. Okrožnice so pisane za nemške nacionalce posebej in tako tudi za krščanske socialce v smislu strankinega načrta; istotako se razpošiljajo socijalnim demokratom zopet druge, ki so sestavljene po načelih soc.-dem. stranke.

Slovenec ozir. Jugoslovonom se še dosedaj niso doposlale v slovenščini pisane. Gotovo bodo tudi v tej smeri hoteli slepiti in zbegati jugoslovanski narod, ki jim pa nikakor ne bo nasedel!

Kakšen program da bodo zavzemali v taki okrožnici, je še tajno. Istotako še tudi se ni izdal načrt za boljševike, anarhiste. Mogoče tudi pride.

Nemška nasilstva na Koroškem.

Položaj koroških Slovencev je vsak dan hujši. Nemci uganjajo vedno hujša nasilstva. Organizirali so močne tolpe, ki udirajo preko Drave v slovenske vasi, po katerih ropajo in plenijo ter groze prebivalstvu s poboji in vislicami. V ponedeljek (23.) so napadli Nemci slovensko orožniško postajo v Galiciji, jo popolnoma oplenili, odnesli municijo in orožje ter odvedli poveljnika Hutmana v celovške zapore. Koroški Slovenci so sedaj prisiljeni bežati in kot begunci iskati drugod zavetišča. Begunci prinašajo številna grozilna pisma nemških razbojniških tolp, ki prete uglednim slovenskim možem s svinčenkami in vislicami. Posestniku Vošperniku v Podravljah so poslali s krvjo namazano dopisnico naslednje vsebine: „Du, Deine, sowie von dem Bruder die Stunden sind zu zählen und Gabron.“ (Ti, Tvoje ure so štete in Gabronove.) Slovenskim kmetom groze Nemci, da bodo vsakega obesili, kdor bi deloval proti njim in da bodo obesili Vošpernika, župana v Vernbergu, njegovega brata, posestnika v Podravljah, in župnika Gabrona od ravnotam. Župnik Gabron in posestnik Vošpernik sta morala v soboto zapustiti svoje domove ter zbežati preko Drave pred nahujskanimi Nemci. V nedeljo se je župnik vrnil in opravil božjo službo, toda v ponedeljek so prestrašene slovenske žene na vse zgodaj klicale župnika, naj vstane in beži, ker ga hočejo Nemci ubiti. Župnik Gabron je takoj vstal in ubežal preko Drave v Ljubljano. K Dravi so Nemci privlekli neštene strojnice in mnogo topov. Pri važnih prehodih so izkopali strelske jarke ter se popolnoma pripravili za napade na slovensko ozemlje. Slovenske žene prosijo pomoči, ker so ostale same na svojih domovih, dočim so morali zavedni možje pobegniti pred nemškimi četami. Vsi Nemci govoré, da prično ofenzivo proti Jugoslovonom.

Prepoved izvoza srbskih in uvoza avstro-ogrskih bankovcev.

Belgrad, 28. dec. Član državnega sveta je imel s finančnim ministrom dr. Ninčičem razgovor o izboljšanju srbske valute. Minister je izjavil, da se bo treba za ta važni problem zavzeti z vso silo. Največja težkoča je v tem, da avstro-ogrška banka še vedno tiska bankovce za Avstrijo in Ogrsko. S tem poplavi ves denarni trg ostalih držav. Posledica temu je, da neprestano pada vrednost krone na svetovnem denarnem trgu. Prva naloga mora biti, da se ustavi to poplavljanje našega trga z novimi bankovci. Zaradi tega se bo izdala prepoved uvažanja avstro-ogrskih bankovcev in izvoza srbskih bankovcev. Vlada bo podvzela korake, da prepreči nadaljnje tiskanje avstro-ogrskih bankovcev. Ako rabita Avstrija in Ogrska denar, naj si ga tiskata zase. Minister namerava stopiti v kratkem v dogovor z vsemi državami prejšnje Avstro-Ogrske, da se opomore temu zlu.

Dnevne vesti.

Vabilo na zborovanje Marijine duhovniške kongregacije, ki se vrši v četrtek, 9. prosinca 1919, popoldne ob 3. uri v Marijini cerkvi na Benediktinskem trgu.

Genjene bralce opozarjamo na inserat Družbe sv. Petra Klaverja „Zvezda Treh Modrih“ v današnji številki.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu si dovoljuje naznaniti, da je sklenila z ozirom na temeljito izpremenjene razmere na denarnem trgu, **sporazumno z vsemi večjimi slovenskimi bančnimi in denarnimi zavodi, znižati obrestno mero** od vlog na knjižice, tekoči račun in žiro-konto, **počeni s 1. januarjem 1919 na 3 %.**

Cudna, a resnična zgodba iz čudnih časov. Na beljaškem polju so kampirali vojaki, vračajoči se iz Italije. Pa je šla k njim gospodična, ki je slišala, da imajo mnogo piščancev. Na vprašanje, ali bi ji katerega prodali, je dobila odgovor, da ne, ker jih rajši sami pojedjo. „A kakšna bi bila približno cena, če bi vendar prodali?“ je poizvedovala gospodična. „Izpod deset kron že ne damo nobenega.“ — „Deset kron? To je za tako pišče vendar preveč!“ — „Kaj zlomka pa hočete ravno pišče“ — se je razhudil vojak — „vzemite eno kravo! Kravo dobite za pet kron!“ — Kravo pa gospodična ni marala.

Od Zile. (Tako ne pojde.) Že v začetku vojske izdala se je parola: Kmet naj preskrbi mesto! To je naravno. In kmetje so le v preobilni meri občutili težo te cesarske naredbe, a držali so besedo v nadi, da bo tudi mesto kmetom na uslugo. Toda varali so nas! Potrebščine, ki jih moramo kmetje v mestih kupovati, so naraščale v ceni, da se nam je kar tema delala pred očmi in so tudi danes še proti našim pridelkom neprimerno visoke — če jih sploh dobimo. Ni vžgalic, ni soli, ni petroleja, ni sladkorja. Vse druge potrebščine pa so še silno silno drage. Našim pridelkom so bile cene uradno določene, našim potrebščinam pa so določevale — tvrdke. Kmet je bil torej prisiljen k samooskrbovanju, h kateremu spada v prvi vrsti preskrba z mlekom; kajti preskrba z živili je bila v razpadli Avstriji svetovni unikum in zdí se, da tudi nove naredbe niso veliko boljše. Politična oblast namreč razglašala, da se ji je posrečilo dobiti v Beljaku večjo množino petroleja na posodo in neko množino čaja in ruma proti plačilu. Čaj stane 12 K kilogram in rum 6 K liter. Ako odda kmet 25 litrov mleka, sprejme en liter ruma in osminko kilograma čaja. Kmet bi po tem takem dobival za liter mleka 30 beličev. Koliko dobi kmet petroleja, kdo ga bo vračal in kakšne kakovosti da je, v omenjenem razglasu ni rečeno. Sedaj imamo pač petrolej (kdor ga še ima), da se pri njegovi luči še umreti komaj vidi. Take cene in take zahteve stavi mesto Beljak in potem se pritožujejo mestjani, da so kmetje trdi, trmasti in brezsrčni. Naj se mestjani poboljšajo, kmet je že davno bil in je — predober. Če že nočejo mestjani priznati redilne vrednosti predmetov, ki naj se zamenjajo, naj upoštevajo vendar razmerje cen. Drugod se plačuje mleko po 1 K, da celo po 2 K, tu ga naj kmet po 30 beličev zamenja za stvari, brez katerih smo kmetje izhajali 4 leta. Radi petroleja itak nismo na jasnem. Tako ne pojde!

Prevalje. Narodni svet za mežiško dolino v Prevaljah na Koroškem je poslal povodom ujedinjena sledečo brzojavko: Njegovi kraljevi visokosti regentu Aleksandru v Belgradu. Narodni svet za mežiško dolino na Koroškem, zbran pri svoji seji dne 23. decembra, prevzet od duha popolnega ujedinjena in demokratizma, pozdravljajo podpisani iz vseh jugoslovanskih političnih strank obstoječi odbor iz vse duše nerazrušno jedinstvo vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev na njihovem celem teritoriju in želeč skorajšnje rešitve onih Jugoslovancev, ki še danes trpijo pod kruto pestjo Italije, Madžarov in Nemcev. Bog živi našega vladarja Petra, našega regenta Aleksandra kot predstavitelja naše krvi, naše pravice, naše svobode, našega demokratizma, našega jedinstva, trpljenja in vstajenja. Narodni odbor največjih industrijskih dosedaj brezpravnih koroških občin Guštanj, Prevalje, Možica, Crna, Tolstivrh, Kotlej, Št. Danijel in Libeliče. Za narodni odbor:

Andrej Oset, predsednik.

Guštanj. Že zopet je nam ugrabila kruta španska nadepolnega mladeniča Andr. Ocvirk pd. Eberlnovega. Še pred kratkim je šel tako korajžen in vesel od doma k N. straži na Prevalje. Ni si mislil, da je ta pot bila njegova zadnja pot od domače hiše. Prišlo mu je slabo in je šel k svojemu stricu v Guštanj, kjer je v kratkem s tolažilom sv. vere izdihnil svojo dušo. Rajni je bil v stari avstrijski vojski vojak-invalid, kjer je bil ranjen v pljuča in levo roko, katero je imel čisto

tanko in suho. Vkljub vsem nezgodam, ki so se mu pripetile, je bil vedno vesel in prenašal je vse bolečine voljno. Naj Ti bo ljubi Bog bogat plačnik!

Vernberg. 28. decembra je hodil tukaj pd. Halejev Frido od hiše do hiše kakor kakšen pismonoša. Na veliko začudenje naše je privlekel izpod telovnika zamazano polo in se izrazil, da nabira podpise, da ne bi bila Koroška razdeljena. V moje še večje začudenje vidim podpisano celo družino prav tiste hiše, v kateri je ropala obožena nemška druhal dne 10. decembra vse in so tako počenjali po hiši, da je bilo groza. Taki nemški značajnosti pa se tu pri nas še vedno zaupa in se jim dajejo celo podpisi. Obžalujem zelo take nezavedne ljudi, posebno ženske, kadar se priklati kakšen lopov iskat podpise, da so kar po koncu in na nogah, še celo dekla in pastir se pritegnata. Da je skoraj konec tem razmeram! Da nas že vendar reši zaželjena Jugoslavija!

Grebinj. 3. t. m. je zadela zaslužena kazen Tomaža Kasperla, upokojenega poštarja, s tem, da so ga jugoslovanski vojaki izročili vojaški sodnijski oblasti. Dotični človek, starih sicer, toda strastni nemški nacionallec od nekdanj, predrznil se je kljub temu, da so zasedli Grebinj jugoslovanski vojaki, večkrat na trgu prav očitno ljudi hujskati zoper naše vojake in zoper Jugoslavijo. S predrznim čelom se je izrazil, da oklicani preki sod ni veljaven, da vojakom domačim ni treba nastopiti vojaške službe, da Nemci so bili in ostanejo vedno „Herrenvolk“ in da Slovenci ostanejo vselej „Skhlaven“ (sužnji). Ko je ena ženska prišla k Risnegerju radi nakupa slovenske čitanke, je njo tam pričujoči poštar nahlulil, da se v grebinjski šoli ne bo nič predelalo, da bo ostala še znanprej nemška itd. Taki svoj evangelij je trosil tudi v okolici Grebinja, na pr. v Kloštru, kjer je begal ljudi pred popoldansko božjo službo pred cerkvijo dne 29. grudnia. Tega človeka tukaj nihče rad nima, skoraj vsak reče o njem, prav je, da je pod ključem, v njem se pretaka kakor se zdí prusovska kri z oholo prusovsko ošabnostjo. Ta mož je prespal zadnja štiri leta in pozablja, da je Nemčija in nemška Avstrija na tleh in da je zmagala antanta, pa ne bivši polbog Nemcev — Viljem. Ko je tukajšnji poveljnik temu poštarju njegove lumparije očital, delal se je poštar nedolžnega, da nikamor ne gre, da nič ni hudega govoril. Stari lisjak! Poznamo se že davno. In takih nemčurjev ima Koroška na cente, katerim se še sedaj sanja, da oni ostanejo vedno „Herrenvolk“. O zaslepljeni reveži!

Gorje. (Boj za slovensko zastavo. — Prišlo vsled poštnih razmer tako pozno. Op. ur.) V petek, 6. dec., smo dobili iz Zahomca slovensko zastavo, katero smo razobesili visoko v zvonik. Ko je N. s ponosom pritrjeval drog pri linicah, počí strel, kateremu sledi takoj zopet drugi. Krogla gre približno 50 cm nad glavo v streho. N. priveže vendar zastavo ter zleze nato v stolpu niže. Med tem počita še dva nadaljna strela, ki sta šla kakor drugi skozi streho. N. leti na to v župnišče, da pove gospodu župniku dogodek. Straža, ki je nato poizvedovala od hiše do hiše, ni mogla dognati zločinca, niti ne najti puške. Zahrbno streljati je pač kaj drugega kakor potem svoje peklenke nakane priznati. Zastava je vihrala veselo visoko gori na stolpu. Zvečer istega dne je povabil učitelj Gabron nekatere vaške mladiče v gostilno in jih navduševal za blaženo Nemško Avstrijo in kakor je že pač od nekdanj navada, zmerjal in hujskal proti Slovincem ter poveljeval Nemce. Opomnimo, da ni pri nas ne enega Nemca, navzoči so bili torej samo rojeni Slovenci. In kaj so sklenili Gabron in sodrugi? V soboto, 7. dec., je bila svitna maša. Takoj po svitni maši so se zbrali omenjeni učitelj in njegovi podrepaniki na vogalu pri župnišču in čakali kot tolovaji na župnika ter ga takoj, ko je prišel iz cerkve, obkolili. Učitelj Gabron zgrabi župnika z eno roko za grlo, z drugo ga dregne v rebra in nahruli z besedami: „Halt! Wie können Sie sich erlauben, die slovenische Fahne auszuhängen! Sie muss sofort herunter.“ (Stoj! Kako si drznete razobesiti slovensko zastavo! Takoj mora doli.) „Warum machen Sie fortwährend Propaganda für Südslavien, warum agitieren Sie für Serbien!“ (Zakaj delate propagando za Jugoslavijo in agitirate za Srbijo!) Gospodu župniku se konečno posreči, da se izmuzne in zleti v župnišče, kjer zapre za sabo vrata. Takoj po jutreku odide g. župnik v Zahomec po SHS stražo. Druhal pa gre po tem junaškem činu k organistu in zahteva tam ključ od kora in zvonika. Ker ga ne dobe takoj, preobrnejo celo sobo in mu vzamejo puško, s katero so konečno, rohneči in grozeči, zmagonosno odišli. V nedeljo, 8. decembra, zbrali so se nahujskani in zapeljani mladiči Strajčani, Dražčani, Gorjanci, nekateri preoblečeni v vojaško obleko in po večini vsi oboroženi, med

sv. mašo, potrgali slovenske trobojnice, razorožili vseh pet SHS stražnikov in jih odpeljali dve uri daleč v Podklošter. Vsled groženj in besnenja proti gospodu župniku je moral ta, pravočasno opozorjen, zbežati takoj do Drašč in od tam naprej, sam Bog ve kam in ga ni do danes še nazaj. Pridi skoraj Jugoslavija, reši nas pesti tujcev, ki nas tlačijo še vedno, ki hujskajo in ščuvajo našo mladino proti starišem, proti domovini, proti vsem časti in spoštovanju vrednim možem. Upamo, da se dani. Pridi, Jugoslavija, pridi kmalu!

Vrata. Če se stopi mačku trdo na rep, tedaj požene iz sebe obupen miav in ostri kremplji delujejo na vso moč za obrambo njegove poštene lastnine. Podobni mačkom se mi zdijo naši nemčurji s tem razločkom, da maček brani svojo resnično lastnino in s poštenim orožjem, dočim si prilasčajo naši domači i priseljeni nemčurji — ukradeno blago — slovenski živelj s podlim sredstvom obrekovanja in laži. Sedaj ko je pričela Jugoslavija resno stopati na dan za svojo, deloma že potučeno lastnino, so se v obupnem kriku vrgli nahujskani mladiči in renegatje na vrlo slovensko katoliško duhovščino, ki brani vero i svetinje svojih očetov i pradedov. Pravijo: Ko bi bili v pričetku vojske, kakor smo začeli, vso slovensko duhovščino zaprli in pobili, bi ne prišlo do tega, kar se sedaj dogaja. Gotovo ne! Zato pa slovensko ljudstvo ljubi svoje duhovnike! V moji župniji nimam toliko takih, da bi se drznili dejansko napasti, zato so se pa kolovodje i renegatje oglasili v „Štimcah“ i „Beljaškem listu“ s svojim miav. Nisem bral, le slišal iz ust svojega prijatelja soseda in svojih župljanov, ki odločno vsi trdijo, da je laž, brez glave in repa tisto skrupulo v umazanih listih. Mene prav nič ne briga, kaj nemčurji o meni pišejo, ker hodim dosledno svoja pravična, slovenska pota; te vrstice pišem le zato, da pokažem perfidnost teh bogotajcev. Sami so preslabi, da bi ga vrgli iz župnije, zatorej naj jim pomagajo Italijani, ki imajo sedaj cerkev, župnišče in več kot polovico župnije zasedene. Že cel teden se je šepetalo po župniji: Gorjanski in Podklošterski sta že zbežala, v nedeljo bodo pa našega vzeli. Seveda se nisem zmenil za take čenče. V soboto popoldan pa dobim od ital. generala pismo, v katerem mi pove bridke obtožbe zoper mene, če bi bile resnične, da mora z menoj najstrožje postopati, pristavi pa odločno, da on obtožbam ne veruje. Po opravljeni nedeljski popoldanski božji službi sem se torej tudi jaz umaknil iz demarkacijske črte k svojemu gosp. sosedu, ker — solatium est habere socios dolorum. — Ker je pa prišlo štirikrat vabilo, naj pridem na ital. poveljništvo, sem se drugi dan vrnil, misleč, morda pa ne bo tako hudo, kot si nemčurji želijo. Zadeva je izpadla tako, kakor poštenjaki ravna. Ital. general je obsodil podle obtožbe in umazano poročilo v listih, me zagotovil svoje simpatije, dal popolno svobodo brez vsake legitimacije, kot jo drugi rabijo, izrazil nado, da do konečne mirovne konference ne bo nobenih nemirov in da bo prebivalstvo preskrbljeno z rižem, makaronami in zabelo. — Te vrstice so pisane ne v mojo obrambo, ker za lažnike nimam drugega nego: Bog jim bodi milostljiv; pač pa v svarilo Jugoslaviji, da ja korenito pomeđe z nemčurji iz vseh uradov in šol, da dobimo enkrat značaje — in slednjič v čast ital. generalu g. Luzatiju za njegov pravičen nastop za poštenost in pravico — obrekovanega župnika. Na Vratih, 18. dec. 1918.

Jakob Kalan, župnik.

Razgласi Narodne vlade.

Izvoz slivovke iz Bosne in Hercegovine v ostalo jugoslovansko ozemlje je odslej dovoljen.

Poziv. Narodna vlada SHS v Ljubljani, poverjeništvu za finance (Poljanska cesta št. 2), pozivlje v njihovem lastnem interesu vse zadruge (posojilnice), ki niso včlanjene pri nobeni domači zvezi (centrali), da čim preje izkažejo poverjeništvu kolikor zanesljivo mogoče ter ločeno po naslednjih kategorijah (a in b) vse njih premoženje, ki je bilo dne 31. grudnia 1918 naloženo a) v avstrijskem vojnem posojilu vseh vrst in emisij, b) v drugih državnih papirjih, izdanih od bivše avstrijske države. Če se stanje dne 31. grudnia 1918 brez težkoč ne da ugotoviti, izkaži se to premoženje po drugem, navedenemu dnevu kolikor mogoče bližnjem terminu, to pa y izkazu izrecno označi.

Poverjeništvu za socijalno skrb nujno potrebuje natančen kataster vseh strokovnih delojemalskih in delodajalskih organizacij na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani. Zato pozivamo vse tozadevne organizacije, da v lastnem interesu v najkrajšem času sporoče podpisane poverje-

ništvu naslednje podatke: 1. Ime in sedež organizacije. 2. Število članov dne 1. decembra 1918, imena vodilnih oseb, višina članarine, pravila, socialno uredbo. 3. Ali ima organizacija posredovalnice za delo, njena ureditev in kdo jo vodi? — Isto poverjeništvu bo v kratkem potrebovalo več uradnikov, oziroma uradnic pri državni posredovalnici za delo in njenih podružnicah, ki bodo ustanovljene na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani. Radi tega se naj pismeno oglase pri podpisanim poverjeništvu vsi oni, ki so že kedaj delovali v kaki posredovalnici za delo in bi bili pripravljene prevzeti službo pri državni posredovalnici. Pismenim prigrasom je priložiti dokazila o tozadavni sposobnosti, oziroma o tem, da je prigraseni že deloval v takem uradu. Razun tega je opisati v prigrasu osebne sposobnosti.

Profesorski zbor modroslovne fakultete v Zagrebu je v svoji seji 14. p. m. sklenil, da se slušateljem slovenske narodnosti na tej fakulteti dovolijo vse ugodnosti, ki jih je predložila slovenska vseučilišna komisija, dalje da se priznajo istim vsi izpiti in izpitne naloge, ktere so dosedaj napravili na kakem avstrijskem vseučilišču ter da se bodo sicer dovoljevale ugodnosti, v kolikor bodo upravičevale po dosedanjih naukih poedinca.

Šolskim vodstvom. Dne 8. januarja 1919 je praznoval slovenski narod stoletnico smrti prvega svojega pesnika Valentina Vodnika. Poverjeništvu za uk in bogočastje je odredilo, da se proslavi ta dan na vseh šolah s primerno šolsko slavnostjo. Z ozirom na to, da je v tem šolskem letu odpadlo premnogo šolskih dni, naj se po šolski slavnosti pouk nadaljuje. (Ker nam je za zadnjo številko to naznanilo prepozno došlo, naj dotična šolska vodstva, ki še niso proslavila stoletnice Vodnikove smrti, to naknadno o primerni priliki storé.)

Na znanje! S 1. januarjem 1919 začne poslovati za vse ozemlje Narodne vlade SHS v Ljubljani, oddelek za uk in bogočastje, v smislu naredbe štev. 111 z dne 21. novembra 1918 celokupne vlade SHS v Ljubljani ustanovljeni višji šolski svet, ki prevzame vse posle nekdanjih deželnih šolskih svetov.

Naše železnice. Počeniš z 2. januarjem 1919 se vpeljeta na progi Spod. Dravograd—Velenje redno mešana vlaka štev. 1885 in 1888 z vozovi tretjega razreda. Vlak štev. 1885 odhaja iz Spod. Dravograda ob 8:41 dop. in prihaja v Velenje ob 11:48 dopoldne; vlak štev. 1888 odhaja iz Velenj ob 4:44 pop. ter dospe v Spod. Dravograd ob 7:56 popoldan. Vlak štev. 1888 ima v Velenjem zvezo z vlakom enake številke iz Celja.

Spremembe v učiteljstvu. Narodna vlada SHS v Ljubljani, oddelek za uk in bogočastje, je dodelila v začasno službovanje kot šolske voditelje v Rožeku na Koroškem Vinko Stoparja in v Maloščah Miroslava Klanjščka. Kot začasnega nadučitelja v Podgorjah v Rožu je nastavila Josipa Poberaj. Za začasnega učitelja v Ločah na Koroškem je bil imenovan Francišek Erjavac. Začasnim učiteljicam je imenovala: Marijo Torelli v Rožeku, Leopoldino Jaglič v Podgorju v Rožu, Marijo Knapič pri Mariji na Zili, Antonijo Jugl v Št. Lenartu pri Sedmih studencih (v Zilski dolini) in Maro Ušeničnik na Brnci, vse na Koroškem. Odstavila je Antona Piauniga od vodstva šole v Podgorjah in Janeza Pinterja od vodstva šole v Maloščah. Dalje je odstavila: nadučitelja Antona Tiefenbacherja v Rožeku, šolskega vodjo Avgusta Bürgerja v Ločah, učitelje Rudolfa Schwarza v Podgorjah v Rožu, Janeza Adlbrechta v Ločah in Franca Bärenthalerja v Št. Lenartu pri Sedmih studencih. Odstavljene so bile tudi učiteljice Frida Farkas v Rožeku, Berta Maichen pri Mariji na Zili, Josefina Ross v Maloščah in Ana Kainbacher na Brnci.

Vojaške pokojnine in preskrbnine. Glasom obvestila likvidujočega vojnega ministrstva se bodo vojaške pokojnine in preskrbnine za vojaške osebe, ki prebivajo izven Nemške Avstrije, izplačevale tudi v bodoče do nadaljnjih dogovorov obojestranskih vlad od „pokojninske likvidature intendance 2. zboru na Dunaju“ neglede na državno pripadnost upravičencev.

Podpora nezaposlencem. Narodna vlada SHS je izdala naredbo glede podpore nezaposlencem: 1.) Pravico do te podpore imajo: a) Vsak nezaposleni delavec in nameščene brez razlike, ako ima domovinsko pravico na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani in je član bolniške blagajne oziroma pokojninskega zavoda za nameščence. b) Vsak nezaposleni bivši delavec, nameščene in vsak nezaposleni za delo zmožni vojni invalid brez ozira na njegovo invalidno pokojnino, ki je odpuščen od vojakov, pa je bil ob poklicu v vojaké član bolniške blagajne oziroma pokojninskega zavoda za nameščence. — 2.) Omenjeni dobe podporo v dobi od 1. januarja do 31. marca 1919 za vsak dan izkazane ne-

zaposlenosti. — 3.) Višina dnevne podpore: Mladostni do 18. leta dobe 1 K 20 h, ženske 2 K in moški 2 K 50 h. Poročeni dobe zraven tega za vsakega nepreskrbljenega člana rodbine, ki je gospodarsko odvisen od nezaposlenca, živi z njim v skupnem gospodinjstvu in nima nobenih drugih dohodkov, rodbinsko doklado v višini 1 K dnevno. Za rodbinske članke je šteti ženo, lastne zakonske in nezakonske otroke, pastorko, zasvojenca, posinovljence in pohčerenke do 14. leta. Pri določitvi višine podpore nezaposlencem je odračunati vse morebitne dohodke iz kakega posestva, zaslužka, oziroma je takim nezaposlencem, ako so zadostno preskrbljeni, sploh odbiti podporo nezaposlencev. — 4.) Nezaposlenec, ki hoče uveljaviti svojo pravico do te podpore, se mora zglasiti pri občini. Tu mora predložiti domovinski list ali druge izkaznice o domovinstvu in istovetnosti; potrdilo župnega urada o nepreskrbljenih svojcih in potrdilo zadnjega delodajalca o tem, da pri njem zanj ni dela. V potrdilu mora biti označeno: ime delodajalca oziroma firme, označba obrata oziroma pisarne, kedaj je bil odpuščen iz službe, kakšno delo je opravljal, višina plače oziroma mezde. Vsak delodajalec je pod kaznijo obvezan dati omenjeno potrdilo. Invalidi morajo razven tega predložiti veljavno potrdilo o njihovi invalidnosti. Občina, magistrat ali javna posredovalnica izda nezaposlencu potrdilo o nezaposlenosti oziroma mu dodeli potrebno delo. Potrdilo o nezaposlenosti mora poslati občina ali javna posredovalnica poštne prosto pristojnemu okrajnemu glavarstvu, ki mora tekom treh dni, računano od dneva vložitve, izdati plačilno nakazilo. To nakazilo vrne občini ali javni posredovalnici, ki obvesti o rešitvi prosilca in mu pošlje plačilno nakazilo, na katerem je označen dan, ko se mora nezaposlenec oglasiti v občinskem uradu ali v javni posredovalnici. Podpora bodo izplačevali občinski uradi in magistrati, v Ljubljani pa podružnica državne posredovalnice za Ljubljano in okolico in sicer za vsak teden nazaj. Zoper odredbe občin in javnih posredovalnic za delo se more nezaposlenec pritožiti na okrajno glavarstvo, ki odločuje o pritožbi končno veljavno. Zoper odredbe okrajnih glavarstev in magistratov pa se more pritožiti nezaposlenec na poverjeništvu za socialno skrbstvo v Ljubljani. Vsa druga navodila razvidi nezaposlenec iz tiskovine, ki jo dobi pri občinskem uradu, magistratu ali javni posredovalnici. Potrebne tiskovine se odpošiljajo najpozneje v torek 7. t. m. na okrajna glavarstva in magistrate. V Ljubljani se morajo oglasiti brezposelni pri drž. posredovalnici v Stritarjevi ulici.

Vsem izobraževalnim in prosvetnim društvom.

8. januarja 1919 je preteklo sto let, odkar se je zgrudil sredi dela prvi slovenski pesnik **Valentin Vodnik**, prvi Slovenec, ki je pozdravil „Ilirijo“ — Jugoslavijo. Mislimo, da ga ni, ki bi ne znal ceniti veličine tega moža. Prešeren, slovenski svetovno znani pesnik, se je poklonil pevcu in delavcu Vodniku, ustanovitelju Mohorjeve družbe škof Slomšek ga je slavil kot njegov „učenec“ in si ga izbral za vzornika, šestinosemdeset kranjskih pisateljev se mu je poklonilo ob stoletnici rojstva v „Vodnikovem spomeniku“ leta 1859. Zdaj pa praznujemo stoletni spomin njegove smrti. Vodnik je v grobu in spi v Gospodu, toda „Ilirija“ — Jugoslavija je vstala in živi. Živemu Vodniku je bila njegova „Ilirija oživljena“ v mučeništvo, zdaj po sto letih mu je v lavorov venec, v nesmrtno slavo. Vodnik je pesnik, ki je z genijalnostjo velikih umetnikov prerokov zapel eno najlepših in najbolj nacionalnih slovenskih prigodnic. Pesnika „Ilirije oživljene“ v prvi vrsti slavimo in se spominjamo v teh dneh nove svobode ob stoletnici njegove smrti. Bil je naš prvi umetnik in zares narodni pesnik, bil je pa tudi naš prvi veliki socialni delavec in zato mora med svoje ljudstvo, da mu bo vzgled, prijatelj, znanec in duševni — vodnik! Da se proslavi primerno spomin velikega moža, **naročamo sledeče:**

Vsako Izobraževalno in Bralno društvo, Mladeniška in Dekliška Zveza, Orel, sploh vsako prosvetno društvo, naj poskrbi v letu 1919., ki naj bo posvečeno predvsem spominu stoletnice Vodnikove smrti, večjo ali manjšo prireditev samo v ta namen in z laláš za to odločenim sporedom, ki bi obsegal:

1. Govor o Valentinu Vodniku.
2. Deklamacije njegovih najboljših pesmi, kakor so: „Ilirija oživljena“, „Moj spomenik“, „Kos in brezen“.
3. Pevski zbor poje skladbe Vodnikovih pesmi kakor: „Zadovoljni Kranjec“, „Dramilo mojih ro-

jakov“ in druge. (Nekatere so v „Slovenski Pesmarici“, I. in II. zv., ki jo je izdala Mohorjeva Družba.)

4. Razpečavanje Vodnikovih književnih del in razglednic z njegovo sliko. Osrednja pisarna Krščanskosocialne Zveze je izdala posebno v ta namen knjižico, ki obsega kratek Vodnikov životopis in vse njegove, vedno branja vredne pesmi in spise. Naroča se na naslov: Katoliška Bukvarna, Ljubljana. Cena je prav nizka, zato si jo lahko naroči sleherni, društva pa naj to store v večjem številu in razpečavajo knjižico med ljudstvo, ki mu je namenjena.

5. Alegorija ali živa slika.

Kjer hočejo, da bi bila prireditev spojena z gledališko predstavo, naj se za to izbere res primerna igra. Če je le mogoče in dopustno, naj se uprizori Anton Linhart „Županova Micka“ ali pa „Veseli dan ali Matiček se ženi“. Tako se bo slavil obenem tudi spomin onega moža, ko so ga vezale z Vodnikom tesne vezi. In še eden naj se ne pozabi omeniti ob teh prilikah: baron Žiga Zois, ki nam je vzgojil Vodnika kakor Linharta in čigar stoletni spomin njegove smrti obhajamo istotako letos 10. novembra.

Pokažimo se hvaležne in da smo res vredni sinovi velikih mož!

Krščanskosocialna zveza v Ljubljani.

Zakaj sv. Anton tako rad pomaga?

Ta naslov nosi misijonski „Klaverjev koledar 1919“ na zadnji strani platnic z lepo sliko. Zakaj, ljubi čitatelj, meniš ti, da sv. Anton, ta veliki čudodelnik, tako rad pomaga? — Vsakega človeka tarejo vsakdanji križi in težave, enega bolj, drugega manj, — in kdo bi si ne želel danes mogočnega priprošnjika? Zato je najboljšo, če to priprosto skrivnost vsak sam prebere in naroči zase in za svoje znance „Klaverjev koledar 1919“. Dobi se pri **Družbi sv. Petra Klaverja v Ljubljani**, Pred škofjo št. 8, in stane 1 kos samo **80 vin.** s poštnino vred; kdor pa naroči cel tucat ali več skupaj, dobi pri vsakem tucatu enega povrhu. (Natančneje glejte inserat v današnji številki „Mira“!)

Prav zanimivo je, kar stoji tam na platnicah zapisano, in zelo škoda bi bilo, če bi se vsak v svojih potrebah s prav otroškim znanjem ne zatekel k temu velikemu svetniku. Saj se pripoveduje, da je rešil, ko je še živel na zemlji, svojega očeta ječe in gotove smrti. Tega plemenitega moža so namreč po nedolžnem obsodili nekega uboja. Sv. Anton je bil ta čas že v samostanu, a z dovoljenjem predstojnika zapusti celico in se na čudežni način prestavi v teku enega dneva iz Laškega domov na Špansko, kjer je izpričal nedolžnost svojega ljubelega očeta in ga tako rešil, nakar se je zopet vrnil v svoj samostan prav tako hitro kot je prišel. — In zakaj bi tebi ne mogel pomagati? Velika je moč svetnikov božjih in njih pomoč nam nikdar ni prikrajšana!

Rojaki!

Nikdar bi ne bilo prišlo do Jugoslavije, da nismo imeli kot zastopnika iz svoje srede moža, ki je imel razum in pogum, da je v dobi najhujših stisk in preganjanj zahteval samostojno državo za Jugoslovane.

Dr. Janez Ev. Krek je spoznal in izrekel potrebo časa in je s tem odklenil vrata naši Jugoslaviji, strl okove, raztrgal vezi.

Za ta prvi in osnovni čin osamosvojitve mu moramo biti hvaležni s tem, da častimo vsaj njegov spomin, ker njega samega nimamo več med seboj. Ne bili bi vredni imena kulturnega naroda, ako bi temu možu ne ohranili trajne pietete.

V ta namen se je osnovalo društvo „Dr. Janez Ev. Krek“, ki si stavi nalogo, ohraniti potomcem za vse čase to, kar spominja neposredno na moža, katerega ime nosi. Kupilo je hišo, v kateri je stanoval in snoval svoje velike ideje; nabavilo je opremo, ki mu je služila v vsakdanjem življenju, hrani knjige, iz katerih je črpal svoje obširno znanje in pisma, v katere je polagal svoje obsežne misli. Izdati hoče tudi popoln seznam njegovih spisov in govorov, deloma tudi proizvode same.

V to svrhu pa potrebuje društvo denarnih sredstev za vzdržavanje vseh teh predmetov kot narodne lasti in za svoje literarne načrte.

Obrača se zato na vse narodne institucije, ki jih je ustvarila — neposredno ali posredno — njegova podbuda in inicijativa; prihajamo tudi k posameznim rojakom s prošnjo, da prispevajo v ta namen.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Delniška glavnica: K 10.000.000.
Rezervni zaklad: K 1.500.000.
Prodaja srečke razredne loterije.

Kolodvorska ulica št. 27.
Centrala v Ljubljani.
Podružnice: Celje, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun.
Kup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst.
Srečke na obroke,
promese k vsem žrebanjem.

Društvo je stopilo med nabiranjem prispevkov za Krekov spomenik v ozadje, da ne bega te akcije. Sedaj pa mu veleba nujnost, da se oglasi, če noče, da bi trpeli ali se celo ugonobili spominski predmeti, ki so bili z dr. Krekovo osebo v neposrednem stiku. V bodočnosti bo postalo dr. Krekovo stanovanje v Ljubljani zanimiv muzej naše narodne samostojnosti.

Da ga primerno razvijemo, prosimo pomoči. Vsak znesek se objavi po časopisih in na ta način položi račun javnosti.

Korporacije in denarne zavode prosimo vsaj za enkratno znatnejšo svoto; zasebnike po možnosti njihove razpoložnine. Udnina znaša malenkost letnih K 2.—, in dve kroni na leto utri pač marsikdo.

Za vplačevanje prilagamo položnico in prosimo, da jo blagovolite vporabiti za čim najobilnejšo svoto, ki jo zmorete v ta namen.

V Ljubljani, meseca novembra 1918.
 Odbor.

Lastnik in izdajatelj: **Gregor Einspieler**, prošt v Tinjah.
 Odgovorni urednik: **Otmar Mihálek**.
 Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Telefon 179.

Hlapec h konjem

tudi starejši, se takoj sprejme na župnišče z malim gospodarstvom. Ponudbe na upravništvo „Mira“ pod „Hlapec“.

Kuharica

ki zna izvrstno kuhati ter tudi dobro razume vsa dela pri gospodinjstvu, išče službe v župnišču. Ponudbe pod „Jugoslovanka“ na upravništvo „Mira“ št. 2. (Znamka za odgovor.)

Dobro izvežban

organist in cerkovnik

išče službe. Nastopj takoj. — Ponudbe na župni urad št. Juri na Zili.

Dinamo

3½ PS, Benz-motor 6 PS, parni stroj 6 PS, prodaja poceni

Franc Kraut, Pliberk.

Dve črni ženski jopi

iz sukna za zimo, dobro ohranjeni, in dve obleki za pomlad, zamenjam za mehka drva. — Celovec, Sponheimerstraße šte. 14, I. nadstropje.

Paramente

kakor mašna oblačila, pluviala, vela, plaščke za ministrante, cerkveno perilo, birete, kolarje, šmizete, kelhe, ciborije, monštrance, zvončke itd., križe, sohe v bogati izbiri po nizkih cenah ima v zalogi oddetek za paramente Jožefovega društva v Celovcu.

Parni stroj

8—12 PS, ki brezhibno deluje, kupi **Franc Kraut, Pliberk.**

Oklic.

Hranilnica in posojilnica v Šmihelu pri Pliberku

razglašja, da bo obrestovala hranilne vloge od 1. prosinca 1919 naprej do preklica

po 3%.

Vlagateljem, ki se ne strinjajo z znižanjem obrestne mere, je dano na prosto voljo, svoje vloge dvigniti.

Načelstvo.

Vino sadjevec in kisló vodo

se po Jugoslaviji že lahko razpošilja in se naroča pri

A. OSET, pošta GUŠTANJ.

Kot zvezda Trem Modrim

postanite, ljubi bralci „Mira“, tudi Vi svojim ubogim črnim poganskim bratcem in sestricam, in nova luč bo zasijala Vašim srcem, sreča in blagostanje se bo naselilo v Vašo hišo! Sodelujte pri tem apostolskem delu reševanja duš s tem, da kupite misijonski

Klaverjev koledar 1919.

To je pravi misijonski koledar, prinaša jako lepe, poučne kot zabavne povestice s slikami, ki razveseljujejo mlado in staro. Posebno pretresljiva je slika in popis sužnja, vkovanega v veliko drevesno deblo; enako tudi povest o starem čarovniku „Hudobca ni maral za mojstra“, o zamorskem dečku „Izgnanec“ itd. Mnogi dobrotniki bodo našli v lepem koledarju dramatične slike svojih črnih krščencev in odkupljencev iz sužnosti.

Le eno je želiti: „Klaverjev koledar“ naj imajo v vsaki hiši in družini, vsi Marijini družbeniki, tudi otroci, naj ga pridno berejo, tako se bo misijonska misel vedno bolj širila! Zato naj vsak bralec „Mira“ naroči za god sv. Treh Kraljev vsaj en Klaverjev koledar, da s tem reši dušo enega ubogega poganskega zamorčka, in ta bo njegova svetla zvezda v celem življenju, to bo najlepše novoletno darilo božjemu Detetu!

En koledar stane samo 80 vin. s poštnino vred, kdor pa naroči cel tucat ali več skupaj, dobi pri vsakem tucatu enega povrhu.

Novoletne pozdrave pošilja vsem prijateljem in dobrotnikom misijonov in k obilni naročbi vabi

Družba sv. Petra Klaverja

za afriške misijone

Ljubljana, Pred škofijo št. 8.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

Pavličeva
 ulica
 št. 7.

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
 praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

Pavličeva
 ulica
 št. 7.